

حوادث کوی دانشگاه در سال ۱۳۷۸ و یا جنبش پس از انتخابات ۱۳۸۸ که مطالبات و مضمون کاملاً سیاسی نیز داشت، نه فقط کمترین نام و نشانی از سلطنت‌طلبی در آن نبود، بلکه کاملاً در چارچوب نظام کنونی تعریف می‌شدو حداکثر مطالباتی در حد تغییرات در نهادهای حاکمیتی و امنیتی (از قبیل صداوسیما و نیروی انتظامی) و یا مطالباتی در حد ابطال انتخابات و یا محکوم کردن فشارها وبر خوردها بامعترضان رامطرح می‌کرد.

در دی‌ماه ۱۳۹۶ نیز که شعارهایی به یاد مؤسس رژیم پهلوی سر داده شد، روشن بود که یک شعار حاشیه‌ای و اقلیت است که حتی در میان معترضان به کلیت نظام سیاسی نیز جایگاه چندانی ندارد. همچنان که شخص رضا پهلوی نیز حتی در میان اپوزیسیون خارج از کشور هیچ‌گاه وزن و اعتبار چندانی نداشت و نیروهای جمهوری خواه، ملی و حتی مشروطه‌خواه اقبالی به او و اطرافیان‌ش نداشتند و بارها و بارها به نقد و بازخوانی کارنامه پهلوی‌هاپرداختند.امروز نیز وزن واعتبار فرزندشاه سابق در سطح نیروهای سیاسی اپوزیسیون چندان بهتر از قبل نیست و در همین ایام هم چهره‌هایی از طیف‌های مختلف اپوزیسیون به نقد ورد توانایی او به عنوان یک رجل سیاسی (چه رسد به لیدر یک جنبش گسترده اجتماعی) پرداخته‌اند. اما با این حال، در سطح عمومی جامعه (دست‌کم بخش قابل توجهی از جمعیتی که در روزهای اخیر به خیابان‌ها آمدند)، روشن است که ایده بازگشت به سلطنت نسبت به اعتراضات پیشین به شکلی جدی‌پرزنگ شده است. در سطح بین‌المللی نیز، به نظر می‌رسد در نبود یک نیروی جایگزین در داخل و نیز تشدد وپراکندگی اپوزیسیون در خارج کشور، جدی‌ترین گزینه‌ای که می‌تواند طرف‌گفت‌وگو و مذاکرات برای پیشبرد احتمالی سیاست‌های راست‌رادیکال جهانی علیه نظام سیاسی ایران به کار گرفته شود، بازمانده‌شاه‌پهلوی است. هرچندتجمعات خیابانی را نمی‌توان معیار و ملاک تحلیل قرار داد (چراکه اکثریت خاموش به صحنه‌آمدگان و نیز مخالفان و منتقدان شعارها و مطالبات سلطنت‌طلبانه را در بر نمی‌گیرد) اما درعین حال، نمی‌توان پررنگ شدن و غالب شدن شعار سلطنت‌طلبانه در تجمعات اخیر را نیز نادیده انگاشت و این پرسش کلیدی را بی‌پاسخ گذاشت که چرا از دی ۱۳۵۷ به دی ۱۴۰۴ رسیدیم؟ به نظر می‌رسد، پاسخ به این پرسش، در تقویت حس ضعف دولت و فقدان چشم‌انداز در قالب ساختار موجود، در نزد بخش مهمی از جامعه و نخبگان است؛ حسی که در سال‌های اخیر و پس از خروج آمریکا از برجام در نتیجه تورم فزاینده و تضعیف زیرساخت‌های عادی و معمول زندگی شهروندان تقویت شده است و تحولات جهانی از خاورمیانه تا آمریکای لاتین در دو سال گذشته، آن را تشدید کرده است.

در مقابل، این تصور در سطحی از جامعه و نخبگان شکل گرفته که رژیم پهلوی هر چه که بود و مخالفان آن را به اتهامات مختلف از فساد تا وابستگی و از استبداد تا غارت منابع کشور متهم می‌کردند؛ این ویژگی را داشت که تصمیم‌گیرنده آن مشخص بود و چه درست یا نادرست، توان تصمیم‌گیری داشت. در واقع، محمدرضا پهلوی از زمانی به سوی سقوط رفت که به دلایل مختلف داخلی و خارجی (و نیز جسمی و روانی) توان تصمیم‌گیری خود را از دست داد و به اتخاذ تصمیماتی متعارض پرداخت و به تدریج، به ورطه بی‌تصمیمی افتاد. همین وضعیت بود که از یک سو، سیستم را در تفرقه، ضعف و عدم انسجام کرد و در مقابل به نیروهای انقلابی، قوت و انسجامی بیشتر و اعتمادبه‌نفسی افزون‌تر بخشید. در شرایط کنونی نیز، سال‌هاست که دولت در ایران دچار بحران تصمیم‌گیری و یا پیشبرد تصمیمات است و این ذهنیت در بخش قابل توجهی از جامعه شکل گرفته که دولت توان و اختیار اتخاذ تصمیمات و تغییر روند جاری را ندارد. به نظر می‌رسد با تقویت پارامترهای خارجی، به تدریج این ذهنیت متوجه کلیت سیستم شده است و طبقی قابل توجه از ناظران و شهروندان را به این نتیجه‌رسانده که سیستم در شرایط بن‌بست قرار دارد و حتی اگر بخواهد، دیگر فرصت و امکان تغییر مسیر را ندارد؛ مسئله‌ای که خود را در شکست مذاکرات اخیر با آمریکا و حمله خارجی ۱۲ روزه بروز داد. در چنین شرایطی، هم بستری برای نیروهای سازمان‌یافته همسوبا سلطنت‌طلبان فراهم می‌شود تا بر موج نارضایتی عمومی سوار شوندو اعتراضات وتجمعات را به سمت خواست‌های مبتنی بر شعارهای بازگشت به قبل از ۱۳۵۷ جهت دهند و هم مهمتر اینکه، بخش‌های زیادی از معترضان که شاید در حالت عادی هیچ تمایل و حتی شناختی از واقعیات عصر پهلوی نداشت‌ه باشند (به‌ویژه در نسل‌های جوان و نوجوان) صرفاً از روی لجاجت و تقابل با ساختار موجود، به‌همراهی باچنین شعارهایی روی می‌آورند؛ نکته‌ای که حتی برخی ناظران از جمله فرمانده سابق ستکام در روزهای اخیر به آن اشاره کرده‌اند. روشن است که بدون تغییر جدی در سیاست‌های جاری و فقدان بروز و ظهور اراده لازم ازسوی نظام سیاسی، می‌تواند هم به تقویت و انسجام مخالفان بیانجامد و حتی کشورهای دیگر را به اتخاذ تصمیم در قبال ایران برساند. این روند بی‌تصمیمی اگر مداوم بابد، دیگران به جای دولت و ملت ایران تصمیم خواهند گرفت و گزینه‌هایی حتی در سطح پهلوی هم فرصت می‌یابند تا رویا و ادعای احیای دولت را مطرح کنندو جمعیتی هم بازگشت آن را شعار دهند...

عراقچی پای تلفن

وزیر خارجه ایران سه شبه شب نیز مشغول تماس با همتایان خود بود

مشترک برای پیگیری موضوعات در دستور کار و گسترش هر چه بیشتر مناسبات دو کشور همسایه در زمینه‌های مورد علاقه طرفین از جمله اقتصادی، تجاری و فرهنگی تاکید کردند. طرفین همچنین راجع به تحولات منطقه‌ای، خصوصاً ادامه جنایات اسرائیل در فلسطین اشغالی و تجاوزات علیه لبنان و سوریه و سایر کشورهای اسلامی، تبادل نظر کردند. وزرای امور خارجه ایران و پاکستان با اشاره به اجلاس اخیر وزرای خارجه سازمان همکاری اسلامی راجع به تحولات سومالی و اقدامات اسرائیل برای تجزیه کشور سومالی، بر اهمیت تداوم رایزنی‌ها و همکاری‌های فی‌مابین کشورهای اسلامی برای صیانت از ثبات و امنیت منطقه تاکید کردند.

عراقچی همچنین تماسی با همتای بریتانیایی خود داشت. وزیر امور خارجه در جریان گفت‌وگوی تلفنی با همتای بریتانیایی خود، «با انتقاد شدید از قصور دولت بریتانیا در ایفای تعهدات حقوقی و بین‌المللی خود برای حفاظت از امنیت سفارت ایران در لندن»، تصریح کرد که دولت انگلیس موظف به اتخاذ تدابیر لازم برای جلوگیری از هرگونه تعرض به اماکن دیپلماتیک ایران در لندن می‌باشد، در غیر این صورت جمهوری اسلامی ایران تدابیر مقتضی در این زمینه اتخاذ خواهد کرد. عراقچی در مطلبی در شبکه اجتماعی ایکس درباره این تماس تلفنی نوشت: «تصریح کردم که انگلیس طبق تعهدات حقوقی بین‌المللی موظف به تضمین امنیت و ایمنی کنسولگری و سفارت ایران در لندن است. اگر بریتانیا نتواند به وظیفه خود برای حفاظت از نمایندگی‌های دیپلماتیک عمل کند، ایران چاره‌ای جز بررسی تخلیه پرسنل خود نخواهد داشت.»

وزیر امور خارجه سه‌شنبه‌شب نشست‌ی برخط با سفرای ایران در اتحادیه اروپا نیز داشت و در آن، «تیینین مواضع برحق ملت ایران از سوی نمایندگی‌های خارج از کشور» را ضروری خواند. در این نشست، وضعیت روابط جمهوری اسلامی ایران با کشورهای اروپایی، ارائه خدمات کنسولی به ایرانیان مقیم اروپا و آخرین وضعیت تحولات داخلی مرور شد.

عراقچی علاوه‌بر این تماس‌ها، در صفحه ایکس خود نیز واکنشی به اقدام پارلمان اروپا در ممنوع اعلام کردن ورود دیپلمات‌ها و نمایندگان ایران به این پارلمان نشان داد. او رفتار اتحادیه اروپا در قبال ایران را با عدم واکنش نسبت به اقدامات اسرائیل از سوی این بلوک مقایسه کرد. وی گفت: «ایران به دنبال دشمنی با اتحادیه اروپا نیست، اما هرگونه محدودیتی را تلافی خواهد کرد.»

وزیر خارجه ایران، روز دوشنبه نیز نشست‌ی با سفرا و رؤسای نمایندگی‌های خارجی مقیم در تهران داشت. اسماعیل بقایی، سخنگوی وزارت امور خارجه و تعدادی دیگر از دیپلمات‌های ارشد وزارت امور خارجه نیز در این دیدار حضور داشتند. در این نشست نیز تحولات ایران، محور اصلی سخنان وزیر خارجه بود. او در این نشست البته درباره مسائل سیاست خارجی نیز صحبت کرد و

عراقچی سه‌شنبه‌شب با وزرای خارجه فرانسه، ترکیه، امارات متحده عربی و ترکمنستان تماس گرفت. او بیشتر هم با همتایان پاکستانی و بریتانیایی خود گفت‌وگو کرده بود

گفت: «ایران دنبال جنگ نیست، ولی برای جنگ کاملاً آمادگی دارد.» عراقچی تاکید کرد: «عملیات پیشدستانه در دستور کار ما قرار ندارد.» وی افزود: «ما خواهان جنگ نیستیم ولی برای جنگ آمادگی کامل داریم و حتی آماده‌تر از جنگ قبلی دوازده‌روزه هستیم. بهترین شیوه برای جلوگیری از جنگ، آمادگی برای جنگ است تا دشمنان دچار سوءحسابه نشوند. ما برای مذاکره هم آمادگی داریم، ولی مذاکره منصفانه، شرافتمندانه، از موضع برابر و با احترام و براساس منافع متقابل. مذاکره‌ای که جدی و واقعی باشد و نه دستور دادن و دیکته کردن که اخلاق برخی کشورهاست،»

عراقچی، البته هفته خود را نیز در دیدار با همتای عمانی خود شروع کرده بود. عراقچی که به تازگی از سفر به لبنان بازگشته بود، در تهران میزبان بدرالبوسعیدی، وزیر خارجه عمان بود. وزرای خارجه ایران و عمان با ابراز خشنودی از روابط دوستانه و مبتنی بر اعتماد و احترام متقابل بین دو کشور، بر عزم اراده رهبران دو ملت برای گسترش بیش ازپیش مناسبات میان ایران و عمان در حوزه‌های مورد علاقه طرفین از جمله در زمینه‌های اقتصادی-تجاری، سرمایه‌گذاری، انرژی و گردشگری تاکید کردند.

وزرای امور خارجه دو کشور همچنین درباره تحولات منطقه‌ای تبادل نظر کردند. وزیر امور خارجه کشورمان نقش عمان را در روندهای مذاکراتی مرتبط با امنیت و ثبات منطقه را ممتاز و ارزشمند دانست و با ابراز تأسف از عملکرد آمریکا که با تجاوز نظامی علیه ایران موجب تخریب ابتکارات عمان شد، از جدیت عمان به پایبندی در روندهای دیپلماتیک قدردانی کرد. وزیر خارجه عمان با اشاره بر اهمیت رایزنی مستمر میان عمان و ایران و سایر کشورهای منطقه برای کمک به حل و فصل چالش‌ها و مسائلی که صلح و ثبات منطقه را در معرض مخاطره قرار می‌دهد، بر ضرورت اهتمام همه کشورهای منطقه برای تشریک مساعی جهت تحکیم ثبات و امنیت تاکید کرد. در دیدار وزرای خارجه ایران و عمان، تحولات مرتبط با فلسطین اشغالی و ادامه نسل‌کشی اسرائیل در غزه و ضرورت اقدام جدی جامعه جهانی و کشورهای منطقه برای توقف جنایات علیه مردم فلسطین، ادامه نقض آتش‌بس با لبنان از سوی اسرائیل و نیز تحولات یمن، سوریه و سومالی مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفت.

وزیر خارجه در نشست خبری مشترک با همتای عمانی گفت: «رایزنی و تبادل نظر میان مقامات دو کشور و همچنین در سطوح کارشناسی در همه زمینه‌ها در حال انجام است. اجرای کامل توافقات دو کشور شامل یادداشت‌ها و تفاهات منعقد شده در سفر رئیس‌جمهور ایران به عمان در دستور کار دو کشور قرار دارد.» عراقچی افزود: «در دیدار امروز ما بر تعهد دو کشور نسبت به همکاری دوجانبه و کشورهای منطقه برای حفظ ثبات و امنیت در منطقه خلیج‌فارس و کمک به تحقق صلح و ثبات تاکید کردیم. ما درباره موضوعات روز منطقه‌ای و بین‌المللی از جمله مسئله فلسطین، تحولات یمن، لبنان و سوریه گفت‌وگو کردیم و من گزارشی از سفر اخیرم به لبنان ارائه دادم. در موضوع فلسطین بر ضرورت توقف نسل‌کشی و توقف حملات رژیم صهیونیستی به نوار غزه تاکید کردیم. در خصوص یمن گفت‌وگوهای مفصلی داشتیم.»

رئیس دستگاه دیپلماسی با تاکید بر اینکه «جمهوری اسلامی ایران همواره در تلاش بوده روابط خود را با کشورهای همسایه بر اساس حسن همسایگی تنظیم و تقویت کند و مانع از اختلاف‌افکنی‌های خارجی در میان کشورهای منطقه شود»، گفت: «ما از نقش سلطنت عمان در ایفای نقش مثبت و سازنده در پرورده‌های میانجی‌گری میان کشورهای منطقه به منظور تامین ثبات و امنیت و همچنین نقش مسقط و شخص آقای بدرالبوسعیدی در مذاکرات غیرمستقیم میان ایران و آمریکا که متأسفانه توسط آمریکا به جنگ کشیده شد، قدردانی می‌کنیم.»

او در سفرش به لبنان که آخر هفته گذشته انجام شد، رئیس‌جمهور، نخست‌وزیر، وزیر امور خارجه، رئیس مجلس، وزیر اقتصاد و مفتی اعظم اهل تسنن لبنان دیدار کرده بود. عراقچی، در نشست خبری در بیروت گفت: «ایران و لبنان دو کشور دوست و دارای روابط تاریخی هستند.»

در دیدار با رئیس‌جمهور لبنان، دو طرف درباره روابط دوجانبه و مهمترین تحولات منطقه‌ای و جهانی، رایزنی کردند. وزیر امور خارجه در دیدار با همتای لبنانی‌اش در بیروت نیز با اشاره به شرایط پیچیده منطقه و تهدیدهای کم‌سابقه اسرائیل علیه منطقه بر تقویت رایزنی‌های دو کشور بر مبنای احترام متقابل و منافع مشترک تاکید کرد. عراقچی در این دیدار، صیانت از استقلال، حاکمیت ملی و تمامیت سرزمینی لبنان را در برابر تعرض تل آویو و مداخله‌های خارجی، ضروری دانست و تصریح کرد: «همبستگی ایران با لبنان در برابر تجاوز و اشغالگری، بر مبنای همین اصل است و ماور داریم که تصمیم‌گیری درباره امور داخلی و سیاست خارجی لبنان، از شئون این کشور است که باید بر مبنای تفاهم و گفت‌وگوی ملی میان جهات ذیربط جامعه لبنان تصمیم‌گیری شود.»